Juryrapport

Griffels, Penselen en Vlag en Wimpels 2020

Een boek
kan zoveel
doen

Stichting Collectieve
Propaganda van het
Nederlandse Boek

Juryrapport Griffels 2020

De Griffeljury 2020, bestaande uit:

Daniel Albering, Jörgen Apperloo, André Kuijpers, Marjolein Meijvis, Eline Rottier,
Cathy Spierenburg (voorzitter) en Anouk van der Zee,

heeft de volgende boeken voorgedragen ter bekroning met een Zilveren Griffel of Vlag en Wimpel.
De Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek heeft deze voordracht overgenomen.

Zilveren Griffels

Categorie Tot zes jaar
De man met de zeegroene ogen
Koos Meinderts
Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

Tijger
Jan Jutte
Uitgeverij Lemniscaat

Categorie Zes tot negen jaar
Dit is geen Cobra
Bette Westera en Sylvia Weve
Uitgeverij Samsara

Naar de overkant
Wouter Klootwijk
Uitgeverij Leopold

Categorie Negen tot twaalf jaar
Het werkstuk - of hoe ik verdween in de jungle
Simon van der Geest
Em. Querido's Uitgeverij

Niemand ziet het
Dolf Verroen
Uitgeverij Leopold

Categorie Twaalf tot vijftien jaar
Bizar
Sjoerd Kuyper
Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

Dor
Neal Shusterman en Jarrod Shusterman
Uitgeverij Fantoom

Categorie Informatief
Het geheime boek van Sinterklaas
Floortje Zwigtman
Pelckmans Uitgevers i.s.m. Uitgeverij Rubinstein

Toen het oorlog was, 1939-1945
Annemiek de Groot, Roos Jans,
Juul Lelieveld en Liesbeth Rosendaal
Uitgeverij Gottmer

Categorie Poëzie
Uit elkaar
Bette Westera
Uitgeverij Gottmer

Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt
Edward van de Vendel
Em. Querido's Uitgeverij

MET vlag EN wimpel 2020

Vlag en Wimpels Griffeljury

Categorie Tot zes jaar

Hallo Teckel Tom!
Bette Westera
Uitgeverij Gottmer

Vos is een boef
Daan Remmerts de Vries
Uitgeverij Gottmer

Wat ik mooi vind
Milja Praagman
Uitgeverij De Eenhoorn

Categorie Zes tot negen jaar

De weglopers
Ulf Stark
Em. Querido's Uitgeverij

Goeie ouwe George
Meg Rosoff
Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

Miss Eenhoorn
Edward van de Vendel
Em. Querido's Uitgeverij

Categorie Negen tot twaalf jaar

Die zomer met Jente
Enne Koens
Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

Flin of de verloren liefde van een eenhoorn
Henry Lloyd
Em. Querido's Uitgeverij

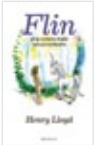

Homme en het noodgeval
Annejan Mieras
Uitgeverij Lemniscaat

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

Adres onbekend
Susin Nielsen
Uitgeverij Lemniscaat

Drama Queen
Derk Visser
Uitgeverij Gottmer

IJzerkop
Jean-Claude van Rijckeghem
Em. Querido's Uitgeverij

Categorie Informatief

Brons
Linda Dielemans
Fontaine Uitgevers

Hoe groen klinkt een gitaar?
Pieter Bergé
Uitgeverij Lannoo

Hoe voed ik mijn ouders op?
Stine Jensen en Frank Meester
Uitgeverij Kluitman

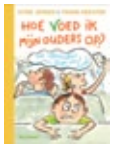

Categorie Poëzie

Hee daar mijn twee voeten
Joke van Leeuwen
Em. Querido's Uitgeverij

Ik wou dat ik een vogel was
diverse auteurs
Uitgeverij Ploegsma

Voorwoord

We hoeven er geen doekjes om te winden.

Het is realistisch om bezorgd te zijn over de staat van het boekenvak en de leesvaardigheid van jongere generaties. Negatieve ontwikkelingen zijn voel- en meetbaar. Hoewel je daardoor een verhoogd podium voor jeugdliteratuur zou verwachten, laat de aandacht voor de boeken en hun makers te wensen over. Die onlogica valt niet te beredeneren.

Soms wordt het kinderboek zelfs als een begeerd slachtoffer omlaaggehaald. Schrijvers van de zogenaamde romans voor volwassenen schoppen in columns en op televisie tegen de jeugdliteratuur aan. De neuzen worden opgehaald. De ruimte wordt gevuld met wat er *niet* is.

De Griffeljury heeft gekeken naar wat er *wel* is.

De stapel kinderboeken uit 2019 was aanzienlijk en divers. Het lezen en beoordelen was een uitdagende klus, maar van somberen was totaal geen sprake. Het was een voorrecht om zoveel kwaliteit te mogen lezen en bekronen. Kinderboekenschrijvers uit Nederland en Vlaanderen blijken elk jaar weer in staat om verhalen en gedichten te schrijven van internationaal niveau.

Het valt op dat de lijst met Zilveren Griffels en Vlag en Wimpels voornamelijk bestaat uit titels van auteurs van Nederlandstalige bodem. Daartussen zitten bekende namen met een grote staat van dienst, maar ook aanstormende talenten. Het is een weelde dat onze jeugdliteratuur al zo lang en sterk op twee nationale benen staat en dat is mede de verdienste van een uitgeverstraditie gestoeld op kwaliteit en durf.

Verhalen en poëzie brengen lezers in een denkbeeldige omgeving. Na het omslaan van de laatste pagina kunnen de belevenissen die daar plaatsvonden op gelijke hoogte komen met gebeurtenissen in de echte wereld. Het worden waardevolle herinneringen.

Maar een goed kinderboek is veel meer dan die eenmalige, prettige herinnering. Het kan een spiegel of een venster zijn. Het bouwt een toekomstige nostalgie op, maar het plant ook beelden en ideeën in het hoofd van de lezer, die zich daarvan wellicht nog helemaal niet bewust is.

De jury heeft voor deze generatie jonge lezers boeken willen bekronen die niet alleen aan het onmiddellijke plezier en de voldoening in het nu tegemoetkomen, maar ook gedachten, ideeën, woorden, personages of verhaallijnen bieden die verder kunnen reiken dan de waan van de dag en die aansluiten op een behoefte aan verdieping en maatschappelijke of gewoonweg literaire waarde.

Deze lijst met Zilveren Griffels en Vlag en Wimpels toont aan dat zulke boeken volop te vinden zijn op het robuuste pad van de Nederlandse jeugdliteratuur.

De boeken zijn dan ook niet het probleem.
(Dat wist u natuurlijk al.)

De ruimte moet gevuld worden met wat er is.
Optimisme en aandacht is wat deze titels verdienen.

De Griffeljury 2020
Daniel Albering, Jörgen Apperloo,
André Kuijpers, Marjolein Meijvis,
Eline Rottier, Cathy Spierenburg (voorzitter)
en Anouk van der Zee

Zilveren Griffel

Categorie Tot zes jaar

De man met de zeegroene ogen

Auteur: Koos Meinderts

Illustrator: Sanne te Loo

Uitgever: Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

Een man met zeegroene ogen is langgeleden aangespoeld op een strand en heeft eigenlijk alles wat hij wil. Tot er een fles aanspoelt met een landkaart waarop staat: *Zoek de schat*. Het zinnetje rijdt rondjes in zijn hoofd en hij geeft gehoor aan de oproep. Hij bouwt een boot, gaat op reis, hij zoekt en hij vindt: een vrouw. 'Ik blijf tot ik de schat heb gevonden,' zegt hij haar toe.

De man vindt in eerste instantie vooral scherven die uiteindelijk hun plek vinden in een heus schervenmuseum, waarmee Meinderts de zoektocht in dit avontuur van een symbolisch monument voorziet. Een jaar lang speurt de man en op het moment dat hij wil opgeven, vindt hij de kist. Maar wat doe je als je hebt gevonden wat je zocht? Wat maakt je gelukkig?

Meinderts' weloverwogen zinnen hebben een natuurlijke cadans en creëren een mystieke, poëtische lading. *De man met de zeegroene ogen* geeft het zoeken en het vinden van een schat een meerduidige betekenis, want: 'Wie wat vindt heeft slecht gezocht.'

Zilveren Griffel

Categorie Tot zes jaar

Tijger

Auteur: Jan Jutte

Illustrator: Jan Jutte

Uitgever: Uitgeverij Lemniscaat

Tijger is het sprookjesachtige voorleesverhaal over het oude vrouwtje Josefien dat in een besneeuwd bos een tijger ontmoet en hem meeneemt. 'Het was nooit meer stil in haar huis. Zij las, en hij droomde.' De mensen schrikken in eerste instantie bij het zien van het imposante beest, maar langzamerhand raakt het stadje gewend.
Het geluk is tijdelijk. Tijger lijdt aan heimwee, hij is stil en verliest zijn strepen. 'Hij wil weer tijger zijn,' zegt de dierenarts. Josefien koopt kaartjes voor de verre bootreis die tijger thuis zal brengen. 'Een retour voor zichzelf, en een enkeltje voor Tijger.'

Jan Jutte manoeuvreert behendig tussen uiteenlopende emoties. Zo kan hij in korte zinnen spanning opbouwen, wanneer de tijger Josefien besluipt, om die vervolgens te verlichten als het dier haar 'als een verkouden man' besnuffelt. Zijn woordkeuze maakt de personages karaktervol. Dat kan met humor wanneer teckel Titus 'er het zijne' van denkt en met ontroering als Josefien zelfs geen zin heeft in lezen. De eenzaamheid van de terugreis die een eeuwigheid duurde, wordt zo voelbaar. Het slot is teder en hoopvol als het zachte gespin van een katje de achtergelaten leegte weet op te vullen.

Zilveren Griffel

Categorie Zes tot negen jaar

Dit is geen Cobra

Auteurs: Bette Westera en Sylvia Weve

Illustrators: Sylvia Weve en Bette Westera

Uitgever: Uitgeverij Samsara

Bette Westera en Sylvia Weve creëerden met *Dit is geen Cobra* een gelaagd, uitdagend boek, dat de deuren niet opent, maar ze met muur en al omvertrekt.
Er is het verhaal van Marie, die maar niet binnen de lijntjes wil kleuren en paarse kanaries met wieltjes op papier zet.
Ze wordt daarom naar de Ambassade voor Kinderen met Waarnemingsproblemen en Aanpassingsmoeilijkheden gebracht, een tehuis, waar ze saaie tekenopdrachten krijgt. Samen met andere kinderen komt ze in opstand tegen het regime van dertien in een dozijn.

Dit fictieve verhaal wordt in de kaders ludiek aangevuld met opmerkelijke feitjes over kunst en kleuren met uiteraard aandacht voor de Cobra-beweging, maar ook met kwieke, geestige doordenkers op woorden of zinnen uit de tekst. Voor nieuwsgierige kinderen is er in dit boek steeds meer te beleven. Kunstenaar Corry zegt het treffend: ‘Magnifiek, dit is niet niks, kinderen. Dit moet de hele wereld zien!’
De ontregelende gedachtegang voert het duo door tot en met de verantwoording. Als wordt verteld hoe de levens van de karakters zich verder hebben ontwikkeld, ga je zelfs twijfelen: heeft deze Ambassade werkelijk bestaan? *Dit is geen Cobra* straalt uit wat het wil zeggen: wees speels, heb lak aan kaders, want niets is wat het lijkt.

Zilveren Griffel

Categorie Zes tot negen jaar

Naar de overkant

Auteur: Wouter Klootwijk

Illustrator: Enzo Pérès-Labourdette

Uitgever: Uitgeverij Leopold

Eefje en Steef. Twee kinderen met bijna dezelfde naam wonen aan de overzijden van een rivier. Wouter Klootwijk bouwt zijn boek *Naar de overkant* op aan de hand van de klassieke metafoor van een rivier die overbrugd moet worden. ‘Eefje gaat op het gras zitten en kijkt. Ze ziet de jongen iets maken.’ Steef bouwt een vlot waarmee hij zich aan de oversteek waagt. Eefje wacht hem op. ‘Ze hebben elkaar gezien van over de rivier, maar niet eerder zo dichtbij.’ Een nieuwe vriendschap ontbloeit.

Klootwijk schrijft met grote zorgvuldigheid: korte zinnen, twee wisselende perspectieven die naar elkaar toe bewegen en details die het verhaal opstuwen tot poëtische hoogten. ‘Nadenken is werken zonder bewegen. Het kan ook in bed.’ Dit vriendschapsverhaal in de Hollandse polder draait om aanstekelijke, onbevangen nieuwsgierigheid, met ouders die hun kinderen de ruimte geven om elkaar, maar ook zichzelf te ontdekken en twee vrienden die dingen niet hoeven te benoemen om elkaar te begrijpen. Een boek om met een klinkende zucht dicht te slaan.

Zilveren Griffel

Categorie Negen tot twaalf jaar

Het werkstuk - of hoe ik verdween in de jungle

Auteur: Simon van der Geest

Illustrator: Karst-Janneke Rogaar

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Eva mag dan een beroemde zangeres als moeder hebben, ze weet haast niets over haar vader. Ja, dat hij Rico heet en uit Suriname komt. Ook moet hij elf tenen hebben, want die heeft zij ook. Dus als ze een werkstuk voor biologie moet schrijven, grijpt ze haar kans. Haar onderwerp is: biologische vaders.
Haar juf vindt het te ingewikkeld, haar moeder wil haar behoeden voor verdriet, maar Eva is vastberaden.
Van der Geest heeft met *Het werkstuk - of hoe ik verdween in de jungle* een eigentijdse queeste gemaakt met een dynamisch meisje met een flinke portie lef als hoofdpersoon. Haar zoektocht naar identiteit is een rasavontuur waarin Van der Geest de lezer kundig van de ene opmerkelijke ontdekking of ontmoeting in de andere laat buitelen. Net als Eva hunkerend naar antwoorden. Ze schakelt zelfs een televisieprogramma in. Het levert haar een ticket naar Suriname op, maar als ze vervolgens gek wordt van de bemoeienissen van de tv-ploeg besluit ze dat ze beter in haar eentje op zoek kan.
Gestaag voert Van der Geest de spanning op. De afwisseling met hoofdstukken uit het werkstuk dat Eva schrijft, voegt een effectief realisme toe. Dat blijft voelbaar tot en met het einde als ze zich realiseert dat ze door het schrijven over biologische vaders toch vooral veel te weten is gekomen over biologische dochters. De conclusie dat er aan dit werkstuk wellicht nooit een einde komt, doet recht aan de ontwikkeling die Eva heeft doorgemaakt.

Zilveren Griffel

Categorie Negen tot twaalf jaar

Niemand ziet het

Auteur: Dolf Verroen

Illustrator: Charlotte Dematons

Uitgever: Uitgeverij Leopold

Dolf Verroen bezit een uniek talent. Zijn ingetogen, authentieke vertelstem spreekt de lezer onomwonden aan en er is geen zweem van wijdlopigheid te ontdekken. Het boe*k Niemand ziet het*, opgebouwd met korte hoofdstukken, duikt vanaf de eerste zin de gevoelswereld van de dertienjarige Victor in. Het is twee jaar na de oorlog, alles wordt weer wat normaler. Terwijl zijn ouders hem stimuleren om naar het gymnasium te gaan, maakt Victor zich vooral zorgen of mensen aan hem kunnen zien dat hij homoseksueel is. De twijfels en het gepieker van Victor zijn aanwezig in elke zin, in iedere dialoog met zijn ouders, meester of klasgenootjes. ‘Ik was iemand met een geheim. Als ik het zou vertellen, zou ik een schande zijn.’ Door Victors ontluikende seksualiteit verdwijnt de onschuld in zijn omgang met de kinderen uit zijn klas. De lijn naar de climax, de coming-out, de onverwachte, emotionele uitroep dat hij van jongens houdt, volgt op een periode van ontdekken, maar ook van verdriet wanneer een meisje uit zijn klas plotseling overlijdt. Het ontroerende, adembenemende slot met twee weifelende ouders die samen, maar ook los van elkaar reageren, biedt troost en ongemak, een verfijnde combinatie in zo’n krachtig boek.

Zilveren Griffel

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

Bizar

Auteur: Sjoerd Kuyper

Uitgever: Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

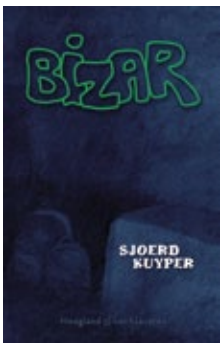

'Ieder mens is een verhaal dat in niets lijkt op het verhaal van een ander.' *Bizar* van Sjoerd Kuyper is een tour de force van een jeugdroman die volledig leunt op het vertellen van verhalen. Sallie Mo houdt van boeken, maar van dokter Bloem mag ze drie maanden lang niks lezen, alleen nog schrijven. Dan maar zelf het beste boek van de wereld schrijven, besluit ze. Het zal gaan over haar verovering van Dylan, de jongen op wie ze al heel lang verliefd is.

Kuyper schrijft fascinerende jeugdliteratuur op metaniveau. 'In een goed boek blader je terug, omdat je de mooie zinnen van een schrijver nog een keer wilt lezen. Of om een belangrijke gedachte te herkauwen.' En dat is precies wat Kuyper biedt. Hij strooit met juwelen van zinnen, vol existentiële gedachten. 'De godvergeten zelfvergroting van de mens.' Aan dat literaire geweld koppelt hij een ogenschijnlijk eenvoudige verhaallijn over verliefdheid en weggelopen kinderen van een bankdirecteur, die zomaar tot een analyse van het kapitalisme en de maatschappij leidt, terwijl het toneelstuk *Hamlet* als spiegel dient voor menselijke relaties en het onvermijdelijke noodlot.

'Verzonnen dingen zijn vaak de mooiste en het zou zonde zijn om die niet op te schrijven.' Hoewel Sallie Mo belooft dat ze er steeds bij zal zetten of iets fictie is of niet, wordt de lezer toch verrast door haar fantasie als de waarheid te heftig wordt. Daarmee zet Kuyper de boel op zijn kop en laat hij je sprakeloos achter.

Zilveren Griffel

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

Dor

Auteurs: Neal Shusterman en Jarrod Shusterman

Vertaler: Lydia Meeder

Uitgever: Uitgeverij Fantoom

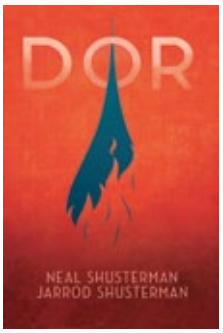

Het boek *Dor* van Neal en Jarrod Shusterman begint zonder aanloop: er heerst droogte in Californië, uit de kraan van het gezin van tiener Alyssa en haar broertje Garrett komt geen druppel water meer. Het is de start van een zinderende pageturner, waarin de gestopte watertoevoer voor paniek onder de bevolking zorgt. Mensen gaan hamsteren, er zijn irritaties en er volgt geweld. Terwijl de personages steeds dorstiger worden, verschuift de wanhoop en daarmee de menselijkheid.

Dor is opgebouwd rond een meervoudig ik-perspectief van vijf jongeren die proberen te overleven en elkaar in dat doel vinden. Deze schrijvers laten met grote, verhalende kracht zien dat zelfs een tijdelijke, plaatselijke droogte al een ramp zonder weerga kan zijn. Er is achterdocht, er zijn geheimen en tegenstrijdige belangen. Deze toekomstroman bevat zo'n overtuigend en angstaanjagend realisme, dat je als lezer de droogte fysiek begint te voelen. 'Het wordt steeds pijnlijker om lucht langs mijn stembanden te persen en ik kan niet de enige zijn die daar last van heeft.'

Zilveren Griffel

Categorie Informatief

Het geheime boek van Sinterklaas

Auteur: Floortje Zwigtman

Illustrator: Sassafras De Bruyn

Uitgevers: Pelckmans Uitgevers i.s.m. Uitgeverij Rubinstein

Sinterklaas is waar je in gelooft. In *Het geheime boek van Sinterklaas* staat de veelvormigheid van onze nationale traditie centraal. Wie van de veertien Sint-Nicolazen is de echte? Welke cadeautjesbrengers hebben andere landen? Waarom heet Piet Piet? Wat heeft de staf van de Sint met Jezus te maken?

Floortje Zwigtman duikt in de historie van onze jaarlijkse traditie, legt culturele verbanden en zet verschillende verklaringen en meningen naast elkaar. Dat maakt dit geheime boek niet alleen een informatief, maar ook een bijzonder beschouwend boek dat kinderen laat zien dat Sinterklaas veel meer is dan een kinderverhaaltje waar je op een gegeven moment niet meer in gelooft.

De actuele discussie over het uiterlijk van Piet is een vanzelfsprekend onderdeel van het boek en daarbij gaat Zwigtman niet over één nacht ijs. Met een zorgvuldig opgebouwde duik in de geschiedenis laat ze zien dat je over Piet eigenlijk maar één ding met zekerheid kunt zeggen: hij verandert, dus ‘Piet is zoals je hem ziet.’ Dit boek zal jonge lezers op positieve wijze vervreemden van het gelukzalige sprookje uit hun kleutertijd en die vervreemding is machtig interessant.

Zilveren Griffel

Categorie Informatief

Toen het oorlog was, 1939-1945

Auteurs: Annemiek de Groot, Roos Jans, Juul Lelieveld en Liesbeth Rosendaal

Illustrator: Irene Goede

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Toen het oorlog was, 1939-1945 is een veelomvattend naslagwerk over de Tweede Wereldoorlog dat een welkome en misschien zelfs verplichte aanvulling is voor elk klaslokaal en elke schoolbibliotheek.
De oorlog wordt in thematische hoofdstukken behandeld aan de hand van behapbare, heldere stukjes tekst omringd door citaten van soldaten en kinderen, beeldmateriaal en weetjes. De auteurs laten zien dat oorlog veel meer is dan een strijd tussen twee partijen. Er is aandacht voor zowel de bepalende gebeurtenissen als voor symboliek, wapens en de rol van enkele bijzondere dieren. In het – in de woorden van de auteurs – moeilijkste hoofdstuk om te schrijven en te begrijpen wordt de opkomst van het antisemitisme tot aan de gruwelijkheden van de holocaust besproken en bevraagd. In het nawoord wordt hier nog aan toegevoegd dat sommige dingen zo erg zijn, dat je daar beter over kunt lezen als je wat ouder bent.
De kracht ligt in de heldere vragen waar het boek een antwoord op probeert te geven, maar het legt ook duidelijk uit waarom sommige vragen lastig te beantwoorden zijn. Wat betekent bevrijding? Wat zijn de directe en indirecte gevolgen van de oorlog geweest? Waarom herdenken we? Kan er een derde wereldoorlog komen? Elke hoofdstuk wordt zinvol afgesloten met ideeën om over na te denken.
Dit geschiedenisboek laat kinderen bladeren, bezinnen en inzien hoe belangrijk het is om deze verhalen te blijven vertellen.

Zilveren Griffel

Categorie Poëzie

Uit elkaar

Auteur: Bette Westera

Illustrator: Sylvia Weve

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

'Als ik je zie gaat mijn hart sneller kloppen.' In de eerste zin uit het eerste gedicht doet Bette Westera het gewoon: beginnen met een platgeslagen cliché. De beschrijving van de kinderlijke ervaring van verliefd worden en verlangen naar een zoen staat in schril contrast met de minder gelukzalige kant van de liefde. De eerste gedichten bevinden zich nog in het onbezorgde deel van het land der liefde, maar al snel bewegen ze zich naar problematische streken.

Westera trekt sneller kloppende harten in deze bundel vol overtuiging en met indrukwekkende precisie uit elkaar. Dat resulteert in humor, als een meisje zich afvraagt waarom haar vader en haar moeder ooit iets hebben gehad: 'daar kan ik echt niet bij. / Ze hebben niets, maar dan ook / niets gemeen / behalve / mij', maar de pijn van de gruzelementen wordt niet geschuwd: 'Ik hoor om altijd / blij te zijn / gewoon bij / allebei te zijn.'

De donkerste hoeken worden belicht: 'Wat zal ik doen? / Er toch maar met mijn moeder over praten? / Ze heeft misschien nog steeds niets in de gaten.'

Ze verkent tevens de nuchtere kanten: 'Nee, je opa was geen makkelijke man / en ik geen makkelijke vrouw. / De scheiding was een feest / voor allebei. / Er is alleen geen fotoalbum van.' Tussen die uitersten door beweegt en schuurt het.

Uit elkaar biedt een caleidoscopische blik op de liefde door haar vele verschijningsvormen te bedichten. De tekeningen, de versplinterde weergave van woorden, de textuur en de bladspiegel maken er een compleet kunstwerk van. De Japans gebonden bladzijden geven ten slotte een voelbare spanning: met het uit elkaar gaan maak je iets los.

Zilveren Griffel

Categorie Poëzie

Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt

Auteur: Edward van de Vendel

Illustrator: Martijn van der Linden

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

'Allereerst: / sorry zeggen.' Edward van de Vendel zet in *Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt* een ironische valstrik. Gedichten waar je wat aan hebt, luidt de ondertitel, maar dat lijkt in eerste instantie wel mee te vallen. Een nijlpaard terug laten struikelen, een beer tekenen met twee fladderende vogels en een zoektocht naar een lievelingsdier. Wat heb je daar aan? Het draait hier om de verrassing en de schertsende omkering van geijkte zelfhulpvragen. Maar daar blijft het niet bij. Er volgt ontroering bij een huilende moeder of verdriet bij de dood van een kennis. Wat doe je als de band met je beste vriend of vriendin wat minder is? 'Misschien moet onze vriendschap / een tijdje naar bed. / Met rust gelaten. / Geen wekker gezet.' Vijfentwintig keer verrast Van de Vendel met een 'Wat je moet doen als'-vraag. Zijn blik is origineel en de taal lijkt soms wel een spervuur aan beelden en associaties te bevatten. Zo balanceert deze energievolle bundel tussen spottende absurditeit en een subtiele, ernstige toon: 'ouders die jou laten winnen / nemen je niet serieus.'

Dit boek dwingt je op den duur die eerste ironische interpretatie te herzien. Niet omdat die fout was, maar omdat de gedichten zoveel meer te bieden hebben. Ook al voldoet het antwoord niet, je hebt misschien meer aan deze poëzie dan aan een goede raad.

Hallo Teckel Tom!

Auteur: Bette Westera
Illustrator: Noëlle Smit
Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Teckel Tom is een aanstekelijk, eigenwijs hondje. Zijn poten zijn niet te kort, maar de doos is te hoog. Blaffen doet hij beter dan zijn broertjes en zusjes. Maar als er twee vreemde hoofden boven de doos hangen, wordt hij stil. Tom wordt in een andere doos getild en meegenomen, maar dat is niet wat hij wil. Hij wil terug naar mama Moeps.

Bette Westera vertelt in *Hallo Teckel Tom!* over de belevenissen van een jong hondje dat een nieuw baasje krijgt. Je beleeft het avontuur vanuit het perspectief van het karakteristieke teckeltje en dat maakt het verhaal spannend en geestig. '"Hoi," zegt ze. "Ik ben jarig." Mooie naam, wil Teckel zeggen. Maar Jarig is alweer weg.' *Lost in translation* voor kinderen. Met een subtiele, talige verschuiving komt deze prille ontmoeting tot een geruststellend slot waarin Teckel Tom en het meisje voor het eerst echt contact maken.

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Tot zes jaar

Vos is een boef

Auteur: Daan Remmerts de Vries

Illustrator: Daan Remmerts de Vries

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Natuurlijk zijn vossen slechteriken. Daan Remmerts de Vries speelt in *Vos is een boef* met het aloude gegeven van de sluwe vos die een gevaar is voor zijn mededieren. In dit geval lijkt de dodo met de collectebus – 'voor uitstervende dieren' – de klos. Vos laat hem binnen en de deur gaat dicht. Als Das en Wasbeer diezelfde dag op bezoek komen voor een maaltijd, volgt het wantrouwen. 'Want vossen zijn valse beesten.' Heeft Vos de laatste dodo vermoord? Het duo raakt in paniek en zoekt bewijzen.

Vol humor speelt Remmerts de Vries met vooroordelen en verwachtingen. Als een angstige, grappige variant op Sherlock Holmes en Dr. Watson voeren Das en Wasbeer een gestolen tandenborstel op als bewijsmateriaal. 'Ik... ik ben een boef!' bekent Vos. Maar hebben deze dieren het wel over hetzelfde misdrijf? Is het eten van een dodo erger dan het eten van een kip? En waarom heeft vos die tandenborstel gestolen?
Vos is een boef speelt als een ware detective met vooringenomenheid en misverstanden. Het boek laat zien dat je het mis kunt hebben, terwijl je ook een beetje gelijk hebt.

Wat ik mooi vind

Auteur: Milja Praagman
Illustrator: Milja Praagman
Uitgever: Uitgeverij De Eenhoorn

Sommige vragen worden achteloos gesteld: 'Wat vind jij mooi, Max?' Max denkt na, ziet de mooie ogen van de meester, maar bedenkt dat dat vast niet is wat hij wil horen. 'Wat vind ik mooi?' Een dag lang denkt Max na over alle dingen die hij mooi vindt: vliegende vogels, de letter M, kleuren, klavertjes vier, paarden- en geitenogen, vriendschap en het aankijken van een uil. 'Ik zit vol met dingen die ik mooi vind,' vertelt hij zijn moeder.

Milja Praagman beschrijft in *Wat ik mooi vind* een kind dat kijkt, ontdekt en zich niet wil beperken tot één antwoord, omdat dat niet zou voldoen. De vraag biedt hem een fontein aan antwoorden, als je maar goed blijft kijken.
Wat ik mooi vind is een oproep aan kinderen en ouders om onbegrensd te kijken naar gewone dingen: vormen, bewegingen, kleuren en abstracte zaken. Zelfs in het beangstigende donker is er schoonheid te vinden. Een boek dat de subjectiviteit van mooie dingen voelbaar maakt voor kinderen en deze aantrekkelijk in een poëtische vorm aanbiedt.

De weglopers

Auteur: Ulf Stark
Illustrator: Kitty Crowther
Vertaler: Edward van de Vendel
Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Opa is lastig. Dat was hij altijd al, maar sinds hij in het ziekenhuis ligt, is het erger dan ooit. Hij is boos, hij schreeuwt, spuugt zijn pillen uit en blaft de verplegers af. Zijn kleinzoon Gottfried vindt het geweldig als zijn opa zich kwaad maakt. Dat maakt het leven spannend. Samen bedenken ze een plan om hem één dag weg te krijgen uit het ziekenhuis. Ze gaan naar het Huis op de Steenheuvel, waar opa met oma woonde, voordat ze overleed.

De kracht van dit verhaal zit in de wisselwerking tussen de grofheid van de grootvader en de liefdevolle blik van zijn kleinzoon. 'Kun je van iemand houden die dood is?' vraagt Gottfried als ze naar het eiland varen. Opa bijt hard op zijn broodje en zegt; 'En nu hou je je kop, jongen!' Gottfried weet wat dat betekent: 'Ja, dat kan.'
De weglopers staat vol van dit soort zinnen waarin humor en onuitgesproken gevoelens samenkomen. Het verhaal is grappig en zoet, maar het schuurt en ontroert ook. Jeugdliteratuur van uitzonderlijke kwaliteit.

Goeie ouwe George

Auteur: Meg Rosoff
Illustrator: Georgien Overwater
Vertaler: Jenny de Jonge
Uitgever: Uitgeverij Hoogland & Van Klaveren

De familie Appeltje is in een crisis. Ma Appeltje neemt ontslag als moeder van het gezin, want ze moet altijd alles voor iedereen in het huis regelen. 'Vanaf nu ben ik nog maar voor één persoon verantwoordelijk en dat ben ik zelf.' Gelukkig is daar George, een hond, die als nieuw familielid wordt geadopteerd. Nou ja, eigenlijk is dat andersom. Als een ware gezinstherapeut weet de intelligente George de boel weer op de rit te krijgen. 'Zoals met de meeste mensen hadden ze alleen een beetje oefening nodig, samen met gezond verstand en discipline.'
Meg Rosoff keert in *Goeie ouwe George* de rol van baasje en huisdier om en legt daarbij de klassieke rolverdeling binnen een gezin op grappige wijze bloot. De hond George heeft alle touwtjes in handen bij dit dramatische probleemgezin en daarmee treft Rosoff de menselijke chaos en hang naar gemakzucht. Haar boodschap is helder: problemen zijn er om opgelost te worden. Hoewel je daar soms wel wat onzichtbare hulp bij kunt gebruiken.

Miss Eenhoorn

Auteur: Edward van de Vendel
Illustrator: Floor de Goede
Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

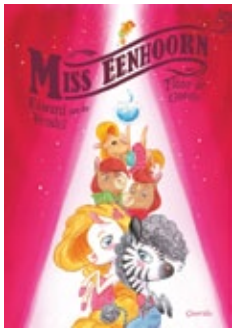

Miss Eenhoorn is een kleurrijk feest voor beginnende lezers over een groepje misfits dat meedoet aan de grote Miss Eenhoorn-verkiezing. Ayla zingt zo mooi als ze kan, maar de jury vindt haar niet geschikt, omdat ze een zebra is. En zebra's kunnen geen Miss Eenhoorn worden. Ze is niet de enige die op basis van uiterlijk wordt afgewezen. Juultje is een pony, Tinker en Swing zijn jongens en Miep is een zeepaardje, dus te klein. Samen met Zoetelieve, die wel aan het ideaalbeeld lijkt te voldoen, bedenken ze een plan om die vervelende Vaca Rootbeet, het bekende jurylid, dwars te zitten. Ook als je verliest, kun je namelijk winnen.
Miss Eenhoorn (uit de serie *Tijgerlezen*) biedt een spetterend, sprankelend verhaal over inclusiviteit, waarin Edward van de Vendel met simpele zinnen en doeltreffende dialogen een herkenbare wereld met uiteenlopende karakters creëert. Van een agressief zeepaardje in een kolkende kom naar een Italiaans getempereerd paardje dat vol is van zichzelf. Over de top, vol vaart en dat in ogenschijnlijk moeiteloze eenvoud geschreven.

Die zomer met Jente

Auteur: Enne Koens
Illustrator: Maartje Kuiper
Uitgever: Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

Je kunt de warmte van de zomer en de zoekende geuren van een net opgeleverde nieuwbouwwijk haast voelen en ruiken in *Die zomer met Jente* van Enne Koens. Marie is verhuisd. Ze heeft Zoë, haar Beste Buurmeisje (BB) en Bijna Zus (BZ), achter moeten laten en ze stuit in haar nieuwe omgeving al snel op Jente. Met haar is alles anders. 'Jente is zo wisselvallig als het weer'. De twee meisjes worden vriendinnen, maar het ongemak en de onderhuidse spanning zijn steeds aanwezig. Al in de proloog heeft Koens laten weten dat er iets fout moet gaan. Het grillige karakter van Jente, die wat ouder is, nadrukkelijk de nabijheid van jongens en uitdagingen opzoekt en gewoonweg een beetje vreemd is, dwingt Marie om keuzes te maken en vooral om 'nee' te leren zeggen. 'Misschien kon Jente de beste vriendin zijn waar ik nooit meer mee speelde.'

Die zomer met Jente beschrijft een prille meisjesvriendschap die duurt zolang een van hen, Marie in dit geval, zich blijft aanpassen. Koens stopt Maries interne conflict heel subtiel in observaties en kleine opmerkingen of leugentjes, waardoor duidelijk voelbaar wordt hoe zij zich onder die zwoele zon gevangen voelt in wat je een vriendschap zou kunnen noemen.

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Negen tot twaalf jaar

Flin of de verloren liefde van een eenhoorn

Auteur: Henry Lloyd

Illustrator: Laurens Rawie

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

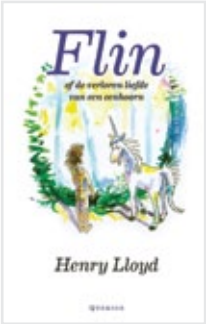

Als originaliteit en creativiteit wapens waren geweest, dan zou het lezen van *Flin of de verloren liefde van een eenhoorn* van de mysterieuze auteur Henry Lloyd ontaarden in een ware veldslag. Het verhaal begint als een klassiek sprookje van de jongen Flin die als baby door arenden wordt ontvoerd en opgevoed. Vervolgens ontspoort het boek volledig met de komst van een tweekoppige, discussiërende dwerg Mono, de hopeloos verliefde en eigenwijze eenhoorn Juniper, het mondige meisje Solange, een draak die als een ballon leegloopt en nog een handjevol slechteriken uit een dorp. Constant wordt het verwachtingspatroon van de lezer ontregeld, wat samen met de grappige dialogen voor een boeiende, frisse leeservaring zorgt. 'Als ik mezelf niet al was, zou ik ook mij willen zijn,' aldus de zelfvoldane eenhoorn. De karakters botsen en zorgen voor felle discussies die ook diepere vragen aanboren over wat het is om een mens te zijn. Is dat gedrag of opvoeding? Wat zijn de slechte kanten van mensen? Hoe gaan zij met dieren om? 'Mensen zijn vals!' stelt Flin uiteindelijk woedend vast. 'Ze zeggen je in je gezicht dat ze iets gaan doen… en daarna doen ze iets héél anders!' Die laatste opmerking slaat ook op de auteur van dit boek, maar diens valsspelen voelt in dit snerende sprookje wel heel goed aan.

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Negen tot twaalf jaar

Homme en het noodgeval

Auteur: Annejan Mieras

Illustrator: Linde Faas

Uitgever: Uitgeverij Lemniscaat

De tranen schieten Homme bijna in de ogen. Pien, een lang en bleek meisje uit zijn klas, komt een tijdje bij zijn gezin logeren. En dan moet hij ook nog eens zijn kamer afstaan. Alleen maar omdat Piens moeder moe is en een tijdje in een hotel wil verblijven. Stomme Pien! 'Is bang voor koeien. Heeft geen fiets. Loopt naar school. Stinkt misschien.'
Aan het begin van *Homme en het noodgeval* wordt duidelijk dat Homme niets moet hebben van deze ongenode gast, hoe zwaar Pien het ook heeft met de afwezigheid van haar moeder. De afkeer en afgunst zijn eerlijk en overtuigend. Annejan Mieras laat treffend zien hoe de primaire reactie van een kind er nu eenmaal uitziet, maar ook wat er gebeurt als die gevoelens langzaam zakken. Een bijzondere rol is daarbij weggelegd voor Kees, de fietsenmaker met een hazenlip, die als luisterend oor voor Homme fungeert. Zo ontstaat er ruimte en begrip om de wereld zo nu en dan door de ogen van Pien te bekijken en haar te waarderen.
Mieras vertelt een verhaal waarin problemen een rol spelen, maar dit is geen voorspelbaar probleemboek. De mooie gedichten van Pien die steeds het einde van de hoofdstukken markeren, geven een roerend inkijkje in het hoofd van een meisje en leiden uiteindelijk tot een bijzondere wending.

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

Adres onbekend

Auteur: Susin Nielsen

Vertalers: Lydia Meeder en Barbara Zuurbier

Uitgever: Uitgeverij Lemniscaat

'Niemand mag erachter komen waar we wonen.' In *Adres onbekend* woont de twaalfjarige Felix samen met zijn moeder in een busje, zonder vaste woon- of verblijfplaats. Om problemen te voorkomen kan Felix dit maar beter verborgen houden, zelfs voor zijn beste vrienden Dylan en Winnie. Maar Felix heeft een plan. Hij besluit mee te doen aan de juniorversie van zijn favoriete weetjesprogramma *Who, What, Where, When*. Als hij wint, zal dat aan alle ellende en geheimen een einde maken.

Susin Nielsen laat zien in wat voor een onmogelijke positie de hoogst sympathieke Felix door zijn moeder wordt gebracht. Zij trekt haar zoon mee in de puinhoop die ze – hoe verdrietig ook – van haar eigen leven heeft gemaakt. 'Af en toe word ik vanbinnen vreselijk kwaad op haar, en daar voel ik me dan zo rot over.'

De onvoorwaardelijke liefde van Felix voor zijn moeder wordt kwetsbaar, als de problematiek van armoede en het gebrek aan sociale zekerheid de grenzen van het menselijke bereiken. Dat klinkt zwaar, maar de vertelkracht van Nielsen, de humoristische dialogen, het ongemak rondom verliefdheden, de krankzinnige hoeveelheid weetjes die Felix kent, bieden meer dan voldoende lucht. Een feelgoodroman langs de rafelranden van de maatschappij.

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

Drama Queen

Auteur: Derk Visser

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Derk Visser gaat in *Drama Queen* extreme situaties niet uit de weg: gebroken families, kanker, prostitutie, tienerzwangerschap, alcoholisme en illegaal vuurwerk. De wereld van hoofdpersoon Angel omvat deze opeenstapeling van problematiek. Ze leeft in een ruige wijk waar ze met haar grote mond en stoere houding pesters en jongens op afstand houdt. Het boek is opgehangen aan drie ontmoetingen met het superslimme meisje Kayleigh met wie ze een bijzondere band krijgt.

De eerste keer is ze twaalf. Kayleigh komt nieuw in haar klas en blijkt naast haar te wonen. 'Is het normaal dat een meisje de hele dag aan een ander meisje denkt?' vraagt Angel aan haar moeder. 'Dat is niet normaal, Angel, Dat is iets heel speciaals.' De dialogen tussen moeder en dochter zijn van ongekende puurheid en laten de ongewone, maar hechte band zien tussen een jonge vrouw, een ongelukkige stripper, en haar dochter. Ze strijden voor een plekje in de maatschappij.

In *Drama Queen* wordt de rauwe realiteit afgewisseld met warmte en liefde. In het laatste deel loopt de inmiddels vijftienjarige Angel stage op de kinderafdeling van een ziekenhuis. Als ze Kayleigh weer ontmoet, vertelt die openhartig dat ze noodgedwongen gestopt is met school om uit het zicht te blijven van de kinderbescherming. Het is de opmaat tot een definitieve toenadering en een ultiem moment van geluk. *Drama Queen* is een coming-of-ageverhaal dat geen gelijke kent.

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Twaalf tot vijftien jaar

IJzerkop

Auteur: Jean-Claude van Rijckeghem

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

IJzerkop van Jean-Claude van Rijckeghem is een historische jeugdroman, die kan wedijveren met de grote klassieke historische boeken uit de Nederlandse jeugdliteratuur. Het verhaal speelt zich af in 1808. De brutale Stans, 18 jaar oud, wordt uitgehuwelijkt. 'Ik ben een hopeloos geval. Maar ik heb ook een harde kop.' Verkleed als jongen gaat Stans ervandoor en meldt ze zich bij het leger van Napoleon.
Van Rijckeghem wisselt het perspectief van Stans af met dat van haar broertje Pier, die met een uitvinding van zijn vader in de hand de Franse keizer wil opzoeken. De twee verhaallijnen zorgen zo voor een elastische spanning waarbij de personages van en naar elkaar bewegen. Door de blik die de twee in de afwisselende hoofdstukken op elkaar werpen, krijgen de karakters bovendien nog meer vorm. De stoere, feministische hoofdpersoon Stans overtuigt als een hedendaagse, daadkrachtige heldin in een historische omgeving. *IJzerkop* blijft niet hangen in geschiedkundige feiten, maar gebruikt de couleur locale als kader en durft de lezer te raken met humor, emancipatie en cliffhangers.

Brons

Auteur: Linda Dielemans
Illustrator: Sanne te Loo
Uitgever: Fontaine Uitgevers

Wat een vondst van Linda Dielemans om een heel boek op te bouwen rondom het metaal brons. Het is bijzonder dat er überhaupt bronzen voorwerpen zijn teruggevonden. Waarom werd dat waardevolle metaal niet omgesmolten? Deze 'grote vraag' is het vertrekpunt van dit boeiende boek. Aan de hand van de voorwerpen die archeologen hebben opgegraven vertelt Dielemans over hoe de mensen uit de bronstijd dachten en geeft ze informatie over het ontstaan en de waarde van koper. Ze maakt van haar lezers jonge archeologen en neemt ze mee in het ontdekken van patronen. Centraal staan deposities, de gezonken schatten, en de vraag waarom die schat is weggegooid of achtergelaten. Dielemans vult deze gaten aan met fictieve stukken. Dit boek spreekt tot de verbeelding met verhalen over magische reuzenzwaarden, blinkende sieraden en scherpe bijlen. Op overtuigende wijze biedt het jongeren toegang tot een historische periode en tot een metaal dat onze geschiedenis mede heeft bepaald.

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Informatief

Hoe groen klinkt een gitaar?

Auteur: Pieter Bergé

Illustrator: Yule Hermans

Uitgever: Uitgeverij Lannoo

Waar begin je een muziekgeschiedenis voor kinderen over de westerse, klassieke muziek? Pieter Bergé begint *Hoe groen klinkt een gitaar?* bij de oerknal, de allereerste muziek uit de wereldgeschiedenis, die een inspiratie is geweest voor vele componisten. Het is een originele start van een indrukwekkend overzicht.
Bergé vindt de juiste toon voor (oudere) kinderen en legt de meest technische aspecten knap en eenvoudig uit, terwijl hij tegelijkertijd veel informatie geeft over muziekstukken van de middeleeuwen tot het heden. Hij roept de lezer daarbij steeds op om de genoemde muziek, verzameld in een lijst op Spotify, te beluisteren. Het enthousiasme van de schrijver werkt aanstekelijk. Dit honderd hoofdstukken tellende boek biedt een boeiend, genuanceerd en uitdagend overzicht. Het is geen werk om snel even door te bladeren. ‘Waar het op aankomt, is hoe ze klinkt en wat ze met je doet.’ Lezen en luisteren dus.

Hoe voed ik mijn ouders op?

Auteurs: Stine Jensen en Frank Meester
Illustrator: Hugo van Look
Uitgever: Uitgeverij Kluitman

De meeste ouders zijn niet goed opgevoed. Met dit uitgangspunt schreven filosofen Stine Jensen en Frank Meester twintig hoofdstukken over verschillende typen ouders die wel wat filosofische ondersteuning kunnen gebruiken. Van de mijn-kind-is-geweldig-ouder, de te-veel-op-de-telefoon-ouder, de scheldende ouder, de overwerkte ouder tot aan de ik-ben-de-perfecte-ouder. Voor elke categorie hebben de schrijvers tips en daarbij putten ze uit de klassieke filosofie. Ze leggen uit wat een socratisch gesprek is of hoe je tot de logische conclusie van het syllogisme komt, maar ze laten de lezer ook nadenken over herkenbare situaties waarbij mensen een levensdroom hebben of waarbij men zich aan sociale regels moet houden.
Hoe voed ik mijn ouders op? biedt kinderen een handvat om de eigen ouders een lesje te leren of om ze een spiegel voor te houden. De brievenrubriek vergroot de herkenbaarheid en de activerende opzet met het opvoeddiploma maakt het speels. De aanstekelijke inversie van de opvoedproblematiek vormt een praktische ingang tot filosofen en stromingen. Ondertussen doet de lezer ook de nodige zelfkennis op. Een ideale combinatie in dit luchtige en leerzame ouderopvoedboek.

Hee daar mijn twee voeten

Auteur: Joke van Leeuwen
Illustrator: Joke van Leeuwen
Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

'Toen ik een hapje ham en prei / vermaalde in mijn mond / vroeg plotseling een stem in mij / of ik wel echt bestond.' De bundel *Hee daar mijn twee voeten* bevat uiteenlopende gedichten, maar het bestaan, het zijn, het lijfelijke en het willen staan steeds centraal. Joke van Leeuwen wisselt de dichtvorm af van vierregelige gedichten tot aan lange opsommingen met regels die niet meer op de bladzijde passen. Ze zijn vrolijk, grappig, maar ook triest: 'Ergens in mij, in een hersenkamer / klopt een kwellig geestje met een hamer.' Een scheldkanonnade in dialoogvorm, een talige verwarring om een Duitse pop, een poezenallergie en mensen in hun blote billen: 'Want het is enorm gezond / lopen in je blote kont'. Dit is een bundel gedichten waar plezier van afstraalt, met toegankelijke dichtregels voor jonge lezers, vol hersenspinsels, taalvondsten en kwinkslagen die gericht zijn op een lach rond de naar de voeten groetende mond.

Vlag en Wimpel Griffeljury

Categorie Poëzie

Ik wou dat ik een vogel was

Auteurs: diverse auteurs

Illustrator: Frann Preston-Gannon

Uitgever: Uitgeverij Ploegsma

De bundel *Ik wou dat ik een vogel was* bestaat uit natuurgedichten voor elke dag van het jaar, waarbij er ook aan schrikkeljaren is gedacht. De poëzie is hier aangewend om het volledige leven van de natuur te evenaren. Teksten over dieren, landschappen, weer, bloemen, planten, tijdstippen en seizoenen. Dit imposante boek is tegelijkertijd een bewijs van bekwaamheid van onze vaderlandse jeugdpoëzie. Zo staat die achttiende-eeuwse 'pruimeboom' van Hiëronymus van Alphen, de grondlegger van onze kinderliteratuur, tussen moderne teksten. De gedichten staan uiteraard op zichzelf, maar de samenstellers suggereren ook verbanden met het naast elkaar plaatsen van thematische gedichten. Deze anachronistische benadering van opeenvolgende gedichten, die in moeilijkheidsgraad variëren, geeft dit poëtische natuurjaarboek extra lagen. Tijdgebonden en tijdloos.

Juryrapport Penselen 2020

De Penseeljury 2020, bestaande uit:

Marlies Visser (voorzitter), Peter van Rossum, Joke Linders, Ilona van Tuinen en Kirsten König,

heeft de volgende boeken voorgedragen ter bekroning met een Zilveren Penseel of Vlag en Wimpel.
De Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek heeft deze voordracht overgenomen.

Zilveren Penselen

Categorie Prentenboeken
Hup Herman!
Yvonne Jagtenberg
Uitgeverij Gottmer

Stel dat...
JooHee Yoon
Uitgeverij BOYCOTT

Categorie Geïllustreerde kinderboeken
De vuurzeevlieg - en andere dierenverhalen
Carll Cneut
Em. Querido's Uitgeverij

Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt
Martijn van der Linden
Em. Querido's Uitgeverij

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken
Uit elkaar
Sylvia Weve
Uitgeverij Gottmer

Zwerveling
Peter Van den Ende
Em. Querido's Uitgeverij

Categorie Informatief
Everest
Lisk Feng
Fontaine Uitgevers

Nadir en Zenith in de wereld van Escher
Wouter van Reek
Uitgeverij Leopold

Vlag en Wimpels Penseeljury

Categorie Prentenboeken

Alles gaat slapen want nu is het nacht
Marit Törnqvist
Em. Querido's Uitgeverij

De dag waarop de draak verdween
Annemarie van Haeringen
Uitgeverij Leopold

Stop! Monsters!
Mark Janssen
Uitgeverij Lemniscaat

Categorie Geïllustreerde kinderboeken

Björn en de wijde wereld
Delphine Perret
Uitgeverij Davidsfonds/Infodok

De weglopers
Kitty Crowther
Em. Querido's Uitgeverij

Vos en Haas - Een boef in het bos
Thé Tjong-Khing
Uitgeverij Lannoo

Categorie Jeugdboeken

Cicade
Shaun Tan
Em. Querido's Uitgeverij

Jane, de vos en ik
Isabelle Arsenault
Em. Querido's Uitgeverij

Categorie Informatief

Beestachtige buren
Marieke Nelissen
Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

Het geheime boek van de ontdekkingsreiziger
mysterieus
Uitgeverij Lemniscaat

Poëzie hardop. 35 columns met 95 gedichten van 65 dichters
Maartje Kuiper
Em. Querido's Uitgeverij

Inleiding

Als Penseeljury 2020 waren we nog maar net enthousiast van start gegaan, toen het coronavirus ook ons dwong een nieuwe aanpak te vinden. Net als de rest van de wereld spraken we via het beeldscherm over de boeken die ons boeiden, verontrustten, enthousiasmeerden of verbaasden. Dat was even wennen. In plaats van tastbaar de boeken rond te laten gaan, leerden we contact maken via de beeldbuis. Zonder de deur uit te hoeven reisden we vanachter onze eigen bureaus of werktafels naar bijzondere plekken, wonderlijke werelden, verre én vertrouwde streken. Beleefden we visuele, kunstzinnige en artistieke hoogtepunten, filosofische overpeinzingen en sprankelende fantasiewerelden.
In deze bijzondere periode werd het nog eens extra duidelijk hoeveel boeken aan (jonge) kinderen te bieden hebben. Ze konden even helemaal niet naar school en moesten zelfs binnen blijven. In deze vervreemdende en soms onbegrijpelijke situatie zorgden lezen, voorlezen en kijken voor afleiding, ontspanning en troost.

Het aanbod aan prentenboeken, geïllustreerde kinderboeken, geïllustreerde jeugdboeken en informatieve kinderboeken was kwantitatief en kwalitatief interessant, alhoewel er een tamelijk ongelijke verdeling bestond over de vier categorieën. Het zwaartepunt in aantal lag bij de prentenboeken, waar beeld vaak de belangrijkste factor is. Het aanbod aan kinderboeken met een gelijkwaardige rol voor beeld en tekst bleef achter. De jury wil benadrukken dat de illustraties in deze categorie ook bekroond kunnen worden. Het is duidelijk dat er meer ruimte komt om diversiteit zichtbaar te maken. Daar is een mooie stap gezet. Als volgende stap roept de jury de uitgevers op om dit niet alleen in beeld maar ook bij makers door te laten klinken en een platform te bieden aan de verschillende stemmen in de maatschappij.

Maar liefst 181 boeken kreeg de jury voorgeschoteld en wat hebben we genoten van de variëteit in aanbod, techniek, stijl, verbeelding en interpretatie.
Waar de ene illustrator in beelden vertelt zonder dat daar tekst bij nodig is of hooguit een enkel woord, maakt in een ander boek de tekst juist deel uit van de illustraties. Er kwamen boeken langs met een overvloed aan beeld waarin je eindeloos kunt bladeren, tekeningen die geen chronologie vereisen, waarin je steeds een ander pad op kunt gaan en zelfs mag verdwalen. Andere kunstenaars daarentegen kozen voor een sobere aanpak die net zoveel impact blijkt te hebben. Een enkel vlekje of terloopse penseelstreek roept een complete wereld op die bij het omslaan van de bladzijden volledig verandert. Dat is misschien ook wel het mooie van het fysieke boek, de aantrekkingskracht van een omslag, het ritme van de beelden, de tastbaarheid van het papier, de rijkdom aan kleur en vorm en techniek.
Opvallend in het aanbod van het jaar 2019 was het grote aantal poëziebundels, uiteenlopend in stijl en aanpak, van bijna minimalistisch tot uitbundig in spreads die over de vouw heenlopen. Het is duidelijk, beelden kunnen een geweldige steun zijn bij het lezen, begrijpen en waarderen van de emoties die in gedichten worden aangesproken.
Twee andere opvallende trends signaleerde de jury. Een groot aantal natuurboeken – buitengewoon passend in tijden van social distancing en thuisblijven – die het mogelijk maken vanuit je stoel of bed de wonderlijkste ontdekkingen te doen. Meer dan andere jaren waren er titels die richting graphic novel gaan, sterk emotioneel geladen beelden die met een slimme afwisseling van beeldsequenties en paginavullende illustraties een sterke uitdrukkingskracht toonden.

Al met al een inspirerend en overtuigend aanbod waar de jury lang en met veel geestdrift over heeft gedebatteerd. Want waar let je op bij zo'n verscheidenheid van stijlen en handschriften? In hoeverre mag of moet een illustrator aanwezig zijn, persoonlijk zijn, commentaar geven? Wat is belangrijker, tekenplezier, vakmanschap, vernieuwing, een eigen visie, empathie? We dompelden ons onder in de creativiteit, liefde en aandacht waarmee de boeken tot stand zijn gekomen; zo kwamen we maar liefst op acht Zilveren Penselen en elf Vlag en Wimpels.

Ondanks de beperkte mogelijkheden tot contact en beweging hebben we unaniem en uitbundig genoten van de werelden en avonturen die de illustratoren in deze jaargang kinder- en jeugdboeken zichtbaar maakten!

De Penseeljury 2020
Marlies Visser (voorzitter), Peter van Rossum, Joke Linders, Ilona van Tuinen en Kirsten König

Zilveren Penseel

Categorie Prentenboeken

Hup Herman!

Illustrator: Yvonne Jagtenberg

Auteur: Yvonne Jagtenberg

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

Opnieuw een prentenboek waarin de prenten het verhaal vertellen en de tekst een ondersteunende functie heeft. Tekst en beeld zijn ontsproten aan dezelfde hand en dat is te merken, ze vormen een knappe eenheid.
Herman is een hangbuikzwijn dat zich nergens druk om maakt, zolang hij kan rollen in de modder. Hij snapt niet waar die anderen zich over opwinden. Vanaf de schutbladen tot en met de laatste pagina tonen gezichtsuitdrukking en gestalte aan dat hij niet van druktemakers houdt. Dat maakt hem adorabel, knuffelbaar, stout en ook een tikkeltje sloom. Yvonne Jagtenberg maakt dat allemaal op een fantastische manier zichtbaar. Haar tekeningen zijn niet alleen technisch perfect, maar hebben zichtbare penseelstreken, fraaie contrasten en leuke details zoals de permanente moddervlekjes en het steeds terugkerende tandje!
Met een trefzeker handschrift en minimale middelen weet ze de speelse situatie sober en overtuigend neer te zetten. Maar onder die vrolijke oppervlakte schuilen diepe gedachten en verlangens naar de zin van het bestaan. Eerst wil het hangbuikzwijn niets weten van het opgewonden gedoe van de kippen om hem heen, maar na een tijdje laat hij zich er toch door uitdagen en gaat hij er – ondanks zichzelf – vandoor.
Eerst komen de kippen nog mee, maar net als in de fabel van de haas en de schildpad laat Jagtenberg Herman op een vernuftige manier versnellen. Zijn vlucht naar voren is uitgebeeld door vier scenes in een storyboard-achtige beeldsequentie. Herman trotseert de hoogste bergtoppen en de diepste dalen. Hij laat zich niet stoppen, behalve door een heerlijk modderbad!
Hup Herman! is in geen enkel opzicht moralistisch en heeft toch een soort oproep dat niet alles te voorspellen is. Je moet er wat van maken, van de omstandigheden. Hollandse nuchterheid, humoristisch uitgebeeld in even sobere als effectieve aquarellen. Het contrast tussen de fladderende en in lijn neergezette transparante kippen en het logge hangbuikzwijn kon niet groter zijn. Herman is uitgerekt, een beetje uit proportie maar klopt precies. De ontknoping is even verrassend als geestig.
Een jaar na haar met goud bekroonde *Mijn wonderlijke oom* verrast Jagtenberg opnieuw met een swingend, bijna 'jazzy' prentenboek van geheel eigen makelij. Ook de belettering op het omslag is van haar hand.
Alles bij elkaar is *Hup Herman!* een meer dan geslaagd en sympathiek prentenboek met een adembenemende hoofdfiguur wiens emoties (verwarring, tevredenheid, vastberadenheid, vermoeidheid) treffend zijn uitgebeeld. Een boek dat zich steeds weer laat voorlezen en ook de volwassen lezer een uitermate goed gevoel oplevert.

Zilveren Penseel

Categorie Prentenboeken

Stel dat...

Illustrator: JooHee Yoon

Auteur: Alastair Reid

Vertaler: Nicolette Hoekmeijer

Uitgever: Uitgeverij BOYCOTT

Stel dat... van JooHee Yoon (illustraties) op basis van een gedicht van Alastair Reid.
Alles draait in dit boek om de verbeelding. Meteen op de cover wordt de lezer al uitgedaagd tot nadenken over een niet alledaagse situatie. Een enigszins amorf figuurtje, jongen of meisje, draait verwoed aan het stuur van een raket en het hondje achterin kijkt vertwijfeld naar de aarde die steeds kleiner wordt.
Zowel in woord als in beeldvorming wordt in *Stel dat...* een klassiek uitgangspunt genomen vanwaaruit van alles tevoorschijn kan komen, zowel voor realistische situaties als voor fantasievolle. Wat als de wereld vergaat? Stel dat je een enorm kapitaal erft, wat dan? Of stel dat je spiegelbeeld iemand is die je helemaal niet kent? En dat deze persoon dan ook eerlijk vertelt wie hij is, namelijk meneer Endicott? De simpele frons van het jongetje geeft op briljante wijze de absurditeit van deze situatie weer. Of stel dat je je schatten begraaft in de tuin, maar ze later zelf niet meer kunt vinden? Daar zit je dan, met je schep tussen de hopen aarde, je beer en schatkist voorgoed verloren, terwijl je hond nog even lekker in een van de kuilen wroet. De illustraties zijn keer op keer raak en versterken het absurdistische, het aandoenlijke, het humoristische, maar vooral het door en door menselijke facet van de 'stel dat'-scenario's.
JooHee Yoon ging uit van een gedicht uit 1960 en zette dat naar haar eigen hand. Anders dan in het origineel, gebruikt ze afwisselend jongens en meisjes als hoofdfiguren. Ze voegt ook nieuwe situaties toe. Kleurgebruik, techniek, het minimale van de gezichtjes en de verrassende perspectieven versterken het vervreemdende en vaak humoristische effect. Het geheel is een enorm pleidooi voor fantasie en het overdenken van mogelijkheden en ongebruikelijke en soms ongepaste situaties.
Yoon is een geweldig tekenaar met een grafische achtergrond en dat is goed terug te zien in het vernuftige kleurgebruik. Het gehele boek is opgemaakt in drie pantone kleuren. Dit vraagt kennis van druktechniek, want bij deze uitvoering worden de illustraties pas echt werkelijkheid in druk. Dit zie je terug in de heldere felle kleuren op de spreads, maar ook bijvoorbeeld op de schutbladen waar de drie kleuren over elkaar zijn gedrukt en er bijna zwart ontstaat met enkel de sterretjes uitgespaard.
De jury is enthousiast over de durf van de illustrator om te experimenteren met verbeelding en uitvoering. De absurdistische verhoudingen van de hoofdfiguur – een romp van ruitjesschrift waaraan de onbeholpen handen geplakt lijken – beantwoorden aan de absurde veronderstellingen in de tekst. Het hondje dat steeds meeloopt is een mooie vondst en een aandoenlijk element in de steeds veranderende wereld van Yoon.

Zilveren Penseel

Categorie Geïllustreerde kinderboeken

De vuurzeevlieg - en andere dierenverhalen

Illustrator: Carll Cneut

Auteur: Toon Tellegen

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

De tekeningen en prenten van Carll Cneut nodigen de lezer uit de wonderlijke dierenwereld van Toon Tellegen te betreden. In kleur en stijl toont Cneut de dilemma's en strubbelingen waar de hoofdrolspelers mee worstelen. De antropomorfe figuurtjes bevinden zich in een sfeervol en los neergezette natuur.

Het parmantige Vuurzeevliegje dat zichzelf heel wat imposanter vindt dan de neushoorn, droomt van een groot en ontzagwekkend leven. Het inzicht dat zoiets wel altijd een droom zal blijven verbeeldt Cneut subtiel in een afbeelding waarin vliegje en achtergrond samenvallen.

In afwisselend groteske pennenstreken die aan Vlaamse schilder James Ensor herinneren, en lichtere details komen de karakters van de verschillende dieren goed tot hun recht. In de pen- en penseelstreek van Cneut werden het persoonlijkheden die raken en ontroeren, gebukt gaan onder hun lot of daar juist over triomferen. Dat geldt voor de pad die ontevreden is tot in elke vezel van zijn wezen, maar ook voor de aandoenlijke grijze olifant in de boom, die prachtig afsteekt tegen het gebladerte en de citroengele achtergrond.

De olifant wil de zon zijn en klimt zo hoog als hij kan, maar eindigt ten slotte aan de voet van de boom. De lijnvoering is fijnzinnig, de sfeer is melancholisch met af en toe een vleugje humor, net zoals de tekst. Als geen ander combineert Cneut het mysterieuze met grappige accenten, zoals de vlieg die steeltjes op poten heeft of de logge olifant met zijn aandoenlijke jasje aan. Het werk van Cneut evenaart dat van Tellegen in speelsheid, originaliteit en uitdagende accenten. Vanuit artistiek oogpunt van hoge kwaliteit.

Zilveren Penseel

Categorie Geïllustreerde kinderboeken

Wat je moet doen als je over een nijlpaard struikelt

Illustrator: Martijn van der Linden

Auteur: Edward van de Vendel

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Wanneer je de indringende blik van het nijlpaard op het omslag ziet, komt de vraag uit de titel ook bij de lezer op. Van der Linden heeft in deze poëziebundel een aantal mogelijke reacties fantasierijk en geloofwaardig weten te verbeelden.

De illustraties zijn onderling zeer verschillend van tekentechniek en uitgangspunt. Ze dagen de kijker uit en vormen een sterk geheel met de gedichten. Tekst en beeld geven elkaar de ruimte en ze zijn bovendien volstrekt gelijkwaardig. Een sterk en inspirerend samenwerkingsproject.

Van der Linden neemt de ruimte om stilistisch te experimenteren. De ene keer, zoals bij de rotkatjes, zoekt hij het in typografische beeldelementen, op andere plaatsen vergroot hij een detail of speelt hij met reflecties zoals in het wiel en de slak. Soms slaagt hij erin je te overweldigen. Bij 'Als je je naam niet mooi vindt' stokt je adem bij de benauwde blik van de jongen met de pleister en je laat je adem weer los wanneer je de cavia in de ogen kijkt.

Door het gebruik van verschillende technieken en stijlen vormt *Wat je moet doen...* als het ware een catalogus van Van der Lindens kunnen. Het is dus zeer passend dat op de schutbladen zijn eigen werkbladen staan afgebeeld met alle spetters en vegen als herinnering aan het creatieve proces.

Op iedere spread presenteert hij een verrassing. Van de likes bij de verkiezing van je lievelingsdier tot de ontroerende dubbele pagina's met de pinguïns. De stoere ridder die 's nachts wel eens moet plassen naast het poëtische van een helm in de sneeuw, kwetsbaar onder het heldere licht van een lantaarnpaal. Met het boek in de hand volgt de jury Martijn van der Linden graag (en zonder te struikelen) in zijn veelzijdige, soms surrealistische universum. Zoals in het laatste gedicht al staat: 'Martijn van der Linden is vet!'

Zilveren Penseel

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Uit elkaar

Illustrator: Sylvia Weve

Auteur: Bette Westera

Uitgever: Uitgeverij Gottmer

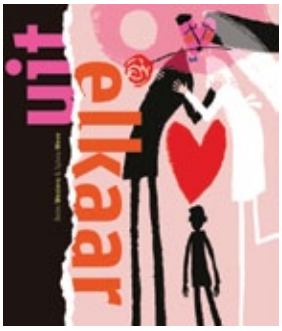

Met *Uit elkaar* heeft Sylvia Weve weer iets bijzonders neergezet. De samenwerking met Bette Westera wordt steeds sterker. De gedichten en de tekeningen dagen elkaar uit, vullen elkaar aan of overmeesteren elkaar. Samen tonen ze de manieren waarop je uit elkaar kunt raken, gaan of zijn. Grote thema's als trouw, overspel, ingewikkelde gezinssamenstellingen maar ook de voordelen van een scheiding: twee keer op vakantie en opeens die grote broer of hond krijgen die je altijd al had willen hebben.

De illustraties in dit overweldigende boek zijn uitgevoerd in krachtige penseelstreken in combinatie met eenvoudige verbindende lijnen in inkt. Veelal zachte bedekkende tinten wisselen af met fluorescerende kruisen of vlakken. Het lijkt allemaal zo vanzelfsprekend, maar over ieder detail is nagedacht, ook in het ontwerp met de vindingrijke en passende Japanse binding (dubbelgevouwen pagina's) die de ene spread met de andere verbindt. De vaart en schwung van het beeld wordt zo met het omslaan van de pagina's niet onderbroken.

Zeker als het om emotioneel pijnlijke onderwerpen gaat, getuigen de tekeningen van Weve van een sterk inlevingsvermogen. Neem de indringende gedichten over schuldgevoel en verdriet in 'Mijn vader': Geen Axe meer op het randje van het bad. / Geen papa-macaroni meer op vrijdag. / Zijn regenlaarzen van de keukenmat (...) Zijn telefoon niet langer aan de lader. / Zijn naam op de kalender doorgekrast. / Dat is er thuis nog over van mijn vader. Juist door haar eigentijdse details weet Weve het gemis van die vader uit te beelden, aangrijpend herkenbaar te maken in de doorgekraste schaduw van een vader die in beide handen een koffer draagt.

Onder, achter of in haar karakteristieke handschrift verstopte Weve de mooiste vondsten. Zo bouwt ze een tante die van breien houdt en de man van wie ze gaat scheiden op uit één lange 'draad' die tante uiteindelijk doorknipt. Ziezo, klusje geklaard.

Uit elkaar is feest en drama tegelijk, kleurrijk en sober tegelijk, zwierig en ernstig, geestig en tragisch. Veel kinderen en ouders zullen zich door de interpretaties van Weve enorm gesteund voelen.

Zilveren Penseel

Categorie Geïllustreerde jeugdboeken

Zwerveling

Illustrator: Peter Van den Ende

Auteur: Peter Van den Ende

Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Zwerveling van Peter van den Ende is in alle opzichten een overrompelend debuut, juist omdat verhaal en tekeningen van één hand zijn. Hoofdfiguur is een papieren bootje, Zwerveling, die als een Odysseus, door de wereld trekt en onderweg van alles tegenkomt: gevaarlijke situaties, vreemde wezens en natuurverschijnselen. Het boek is een ode aan het avontuur, aan liefde, schoonheid en lelijkheid tegelijk. Vol finesse en mysterie.

Het verhaal ontvouwt zich aan de hand van details zoals de twee minuscule figuurtjes die het bootje vouwen en vervolgens op de rand staan als het bootje uitvaart, een duikersklok die op allerlei manieren terugkomt en steeds terugkerende patronen in de vissen, de golven en de planten. Dat begint al op de cover en zet zich voort in de verschillende spreads. Overal zijn verrassende perspectieven en merkwaardige dieren of antropomorfe verschijningen. Je moet wel blijven kijken en ontdekken, het aanbod is duizelingwekkend.

Doordat het boek geheel in zwart-wit is gehouden, blijft het sober en doorzichtig. Nergens mis je de kleuren. Integendeel. De uitsparingen van ogen, flamingo's, meeuwen, sterren en het bootje zelf wekken de indruk dat er op de bladzijden lichtjes verborgen zitten.

Een boek zonder woorden doet altijd een beroep op intelligent en fantasierijk kijken. De eerste schutbladen tonen een land-/zeekaart waarop alles nog te ontdekken is, de laatste sluiten af met een overzicht van zeemonsters, ijsschotsen en andere avonturen die Zwerveling op zijn wonderlijke reis is tegengekomen.

Inspiratiebronnen voor deze meester-etser waren vermoedelijk de gravures van Riou en Neuville in de boeken van Jules Verne. Net als zij arceert Van den Ende er vrolijk op los en weet hij met zijn lijntjes de fraaiste effecten te realiseren. Zoals de eindeloze hoeveelheid lijntjes die samen het poollicht verbeelden of de grotten waar het bootje doorheen vaart.

Als kijker voel je de deining en duik je met het bootje onder water. Nu het eenmaal het grote schip heeft verlaten moet en zal het zijn eigen weg vinden in een wereld die niet altijd even vriendelijk is. Wie er een metafoor voor iets groters in wil zien, kan het boek lezen als een poëtische coming of age in een angstaanjagende en tegelijk kwetsbare wereld.

In een interview zei Van den Ende dat hij dit boek wel moest maken. Hij is weliswaar opgeleid tot bioloog, maar zit altijd te tekenen. Hij ziet de mens en ook zichzelf als een papieren bootje, fragiel maar dapper de gevaren trotserend. De oceaan is als de wereld, onvoorspelbaar. De jury is heel blij dat Van den Ende de reis heeft aangedurfd. Zoals hij zelf zei: de tekenaar moet tekenen zoals een zalm moet zwemmen.

Zilveren Penseel

Categorie Informatief

Everest

Illustrator: Lisk Feng

Auteur: Angela Sangma Francis

Vertaler: Trijnie Duut

Uitgever: Fontaine Uitgevers

Feng toont in *Everest* met prachtige, evenwichtige, gestileerde tekeningen de verschillende wetenswaardigheden van dit machtige gebergte. De naakte feiten van Mount Everest natuurlijk, maar veel meer dan dat. Zowel natuur als cultuur van de meest beklommen berg ter wereld komen aan bod.

De trefzekere nostalgische stijl die Lisk Feng hanteert, past uitstekend bij het onderwerp. Vooral de spreads zijn een lust voor het oog. Ze dagen de lezer uit tot het daadwerkelijk meebeleven van het avontuur van het bergbeklimmen of een ontmoeting met de Verschrikkelijke Sneeuwman.

De illustraties lijken te zijn opgebouwd uit rasters die komen uit de tijd van het eerste vierkleuren drukwerk. Zo ontstond een subtiel en gedempt kleurenpalet waarmee de meest uiteenlopende kanten van het leven op de Mount Everest tot leven komen. De dieren en planten die er leven, de sieraden die de bergbewoners maken, een overzicht van de ademhalingssystemen die op de berg werden en worden gebruikt, maar ook het verstilde en verblindend witte uitzicht op de top van 8000 meter hoogte.

Everest biedt geen louter geromantiseerd beeld van deze machtige berg, het schetst ook de problemen van het afval en de klimaatverandering. Op een prettig gedoseerde manier geeft het boek tips over wat je wel en niet moet doen om dit waardevolle maar kwetsbare gebied te behouden. De jury raakte betoverd door het evenwicht in avontuur en informatie, de subtiele kleuren en de heldere uitleg over de vele aspecten van het bergbeklimmen.

In een afgewogen ritmiek van grote fascinerende spreads en kleinere informatieve details krijgen grote en kleinere lezers/kijkers de kans tot dwalen en verwonderen. Juist omdat Lisk Feng artistieke keuzes maakte en niet gehinderd werd door de behoefte volledig te zijn. Een euvel dat informatieve boeken nogal eens aankleeft.

Alles klopt aan dit boek. Vorm, papier, kleurstelling en tekentechniek maken dat je ook zonder vliegen en rugzak inpakken kunt afreizen naar deze goddelijke bergen.

Zilveren Penseel

Categorie Informatief

Nadir en Zenith in de wereld van Escher

Illustrator: Wouter van Reek

Auteur: Wouter van Reek

Uitgever: Uitgeverij Leopold

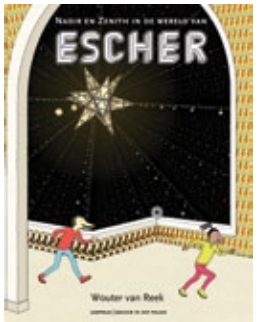

Het blijft een mooi concept: een hedendaagse kunstenaar/illustrator die het werk van een bekende kunstenaar letterlijk en figuurlijk 'ontdekt' en op een nieuwe manier tot leven brengt. Wouter van Reek koos voor een interessant verhalend uitgangspunt, de kunstenaar Escher die aan het werk is en twee figuren die door zijn werk dwalen. Maar hoe en waar moet je zoeken als je niet weet wat je zoekt? Nadir (het punt recht onder je voeten) en Zenith (het punt recht boven je hoofd) klimmen op blokken, lopen trappen op en af en kruipen net zo makkelijk door een openstaand raam naar een volgende pagina. Zo ontdekken ze dat Eschers werkwijze van doen heeft met wiskunde en rationaliteit.

Van Reeks mensachtige figuren met vogelhoofd kenden we al van zijn Keepvogel. Hun grappige nieuwsgierige gezichtsuitdrukkingen functioneren uitstekend als gids in de vervreemdende omgeving van Escher. Dankzij de herkenbare vormen en kleuren van Nadir en Zenith is er zowel contrast met het werk van Escher als harmonie.

Alles in de tekeningen en tekst functioneert in het onderzoek naar Escher. Er zijn briljante vondsten zoals de tekst die kleiner wordt en wegloopt en uiteindelijk zelfs onleesbaar is. Op de ene bladzijde waant de kijker zich opgesloten in een caleidoscopische wereld van lussen en trappen, op de andere vallen Nadir en Zenith van de pagina of speelt Van Reek net als Escher met de grenzen van het perspectief. Deze werkwijze verwijst direct naar de houtsneden en tekeningen van Escher maar weet tegelijk een overtuigend onderscheid te maken met Van Reeks eigen handschrift en stijl. Met name door zijn fris contrasterend kleurpalet, niet louter zwart-wit maar een scala aan bleekgroene en gele tinten. In deze ode aan Escher zie je wat Van Reek in Escher bewondert zonder dat Nadir en Zenith de ultieme verklaring vinden voor diens werkwijze. Hun zoektocht biedt als het ware een nieuw podium om naar Escher te kijken.

De geestverwantschap van Wouter van Reek met Escher zie je in de apps die hij ontwikkelde teneinde wiskundige modellen te gebruiken als beeldbepalend element in zijn werk. Zoals bijvoorbeeld *Het open bos* waarbij je online zelf bomen kunt maken.

Nadir en Zenith in de wereld van Escher is informatief, speels, vindingrijk en inspirerend tegelijk.

Alles gaat slapen want nu is het nacht

Illustrator: Marit Törnqvist
Auteur: Astrid Lindgren
Vertaler: Bette Westera
Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

De tekeningen in dit fijne boek met een recent uit het Zweeds vertaald slaapversje van Astrid Lindgren laten een andere kant zien van Törnqvist, maar zijn tegelijkertijd ook weer heel herkenbaar als haar werk. Geïnspireerd door de steeds terugkerende woorden 'Alles gaat slapen, want nu is het nacht / Net als ons katje, want nu is het nacht' volgt Törnqvist een zwart katje op zijn avondwandeling door uitgestrekte Scandinavische landschappen, maar natuurlijk komt hij weer veilig thuis en nestelt hij zich op het bed van zijn baasje. Met een rijk doch evenwichtig palet dat langzaamaan verandert van overwegend gele, bruine en oranje tinten in verschillende schakeringen van diepblauw en paars tonen de tekeningen op voortreffelijke wijze de overgang van het laatste avondlicht naar de schemering. Het naderen van het einde van het boek blijkt uit subtiele kleurstellingen.
Voor de oplettende lezer zijn er talloze details: het poesje op iedere pagina, hoe klein ook; het schilderij op de muur boven het bed van het kindje; de ogen van de knuffels en poppen die in het begin open zijn en aan het eind gesloten (met uitzondering van de wakende uil!). De tekeningen weten vol overgave en weelde het gevoel op te roepen van de totale rust en geborgenheid tijdens die paar seconden voor het inslapen.
Het schemerdonker van de Scandinavische nacht maakt alles net wat diffuser. Het is een tijdloos en verstild verhaal, ideaal voor jonge kinderen om tot rust te komen.

De dag waarop de draak verdween

Illustrator: Annemarie van Haeringen
Auteur: Annemarie van Haeringen
Uitgever: Uitgeverij Leopold

Hoewel Annemarie van Haeringen al meer dan eens bekroond werd voor haar werk, komt ook haar jongste boek lof en prijs toe. Met grote virtuositeit en durf tekende zij het verhaal van de draak die verdween in uitsluitend blauwe balpen. Dat is om twee redenen knap: je hebt maar één kleur en moet nuances aanbrengen via de intensivering van lijnen. Dat is haar buitengewoon goed gelukt. Door afwisseling van ijle lijnen, krassen en krullen wist ze veel expressie en beweging aan te brengen.
Dat de draak die over de pagina's zwerft, nergens te angstaanjagend of te massief wordt, komt omdat ze heel subtiel kleine ruimtes in het blauw laat vallen en zo ook diepte weet te creëren. Wat een ongelooflijk geduld moet een kunstenaar voor een dergelijke werkwijze opbrengen. De verschillende spreads zijn een lust voor het oog.
Het begint meteen goed. De grote draak tegenover de minuscule meneer Long is spannend maar niet bedreigend. Als kind kan hij er zich volkomen veilig bij voelen. Bij het ouder worden ontdekt hij steeds meer over draken en hun gewoonten. Het boek bruist van plezier in ontdekken en initiatieven nemen, en de lezer/kijker wordt uitgedaagd datzelfde te doen.
Zo valt in de scène waar meneer Long de berg oploopt, het ouder worden te lezen maar ook het oog van de draak die in de berg verstopt zit. Licht en donker, ze doen hun werk uitstekend.
Een extra woord van lof voor de groen glimmende belettering op het omslag die de lezer het boek in trekt.

Stop! Monsters!

Illustrator: Mark Janssen
Auteur: Mark Janssen
Uitgever: Uitgeverij Lemniscaat

Wat een goed idee om monsters te gebruiken voor een verhaal dat laat zien dat je niet zo gauw bang hoeft te zijn. Monsters zijn helemaal niet eng, het blijken eerder wezens die met weinig al gauw tevreden zijn.
Stop! Monsters! is een stapelverhaal dat verteld wordt vanuit de beelden en slechts één woord rijk is. Twee zusjes – gezien de tekeningen zouden het ook moeder en dochter kunnen zijn – gaan op pad om een lading rommel weg te brengen. Onderweg komen ze de griezeligste monsters tegen die ze een voor een tevreden weten te stellen. Heel bevredigend en grappig qua strekking, maar zeker ook qua beeld. De uitbundigheid in kleurgebruik, de overweldigende dynamiek in de penseelstreken, de ritmiek van de beelden en de vele details daarin. De witte kraanvogels bijvoorbeeld, die op verschillende plekken opduiken, de plantachtige diertjes, de verschillende voorwerpen uit de bakfiets, het veranderende landschap met daartussen de twee zusjes die onverstoorbaar doorgaan met het opruimen van rotzooi. Een onnadrukkelijke getuigenis in de klimaatdiscussie. Wat een rijkdom aan ideeën en beelden, het tekenplezier spat ervan af.
Door de verschillende uitdossing en karakterisering is elk monster anders van vorm, kleur en aankleding, maar ieder voor zich blijken ze aaibaar en hebben ze behoefte aan contact of vriendschap. De schutbladen met oud roest zijn te gebruiken als zoekpuzzel in het boek zelf.
Het formaat van het boek, de dikte van het papier en de matte uitstraling van de prenten dragen eraan bij dat dit boek niet over het hoofd kan worden gezien. Mark Janssen toonde opnieuw hoe veelzijdig hij is als kunstenaar.

Vlag en Wimpel Penseeljury

Categorie Geïllustreerde kinderboeken

Björn en de wijde wereld

Illustrator: Delphine Perret

Auteur: Delphine Perret

Vertaler: Edward van de Vendel

Uitgever: Uitgeverij Davidsfonds/Infodok

Op het omslag tuurt Björn in de verte, maar wanneer je het boek open doet, wordt je blik meteen getrokken door de sprinkhanen aan de onderkant van de spread die buiten de bladzijdes springen. Het toont meteen de effectiviteit van de lijnvoering van Delphine Perret. Perret tekent schetsboeken vol met haar minuscule tekeningen en uit deze eerste schetsen distilleert ze verhalen en bruikbare ideeën. Zo ontstond ook dit tweede boek over de zeer tevreden Björn. Hoe beeld je een beer uit die geweldig goed is in gelukkig zijn? Met haar even simpel als effectief lijnenspel weet Perret die vraag te beantwoorden. Haar lijntekeningen zijn open, geestig, de ene keer schetsmatig, de andere keer gedetailleerd, maar altijd verhalend. Björn is een man in berenkleren, een grappige snuit, onhandige motoriek en veel dierenvriendjes. De wijde wereld die hij na zijn winterslaap gaat verkennen omvat natuur en cultuur, weilanden en bussen, een wekker om te ontwaken en een schildpad als makker. Samen ontdekken ze de geur van gras en de wind in de bomen. In hun kleinheid verbeelden de verhaaltjes en beelden het ongemak en onbegrip van volwassenen, zonder over de hoofden van kinderen heen te gaan. Integendeel, ze sluiten aan bij kwesties als de ware aard van vriendschap, vieren, evenwicht op een bankje of het leven zelf. In hun blijmoedige verwondering doen ze denken aan Winnie de Poeh, maar dan weer anders, eigen en fris. Om voor te lezen en samen te bekijken, maar ook zelf te lezen.a

De weglopers

Illustrator: Kitty Crowther
Auteur: Ulf Stark
Vertaler: Edward van de Vendel
Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

In zijn allerlaatste boek stelt de in 2017 overleden Ulf Stark een ingewikkelde kwestie aan de orde. Is er nog iets na de dood? Het geeft geen klip-en-klare antwoorden, maar toont verschillende manieren van kijken en denken.
Klein-Gotfried vraagt zich af waarom de schitterende rode esdoornblaadjes op zijn mooist zijn vlak voor ze van de boom vallen en probeert zijn zieke en bozige grootvader naar buiten te laten kijken. Op het omslag vlammen in de verte de fel roodgekleurde bomen op. Vanuit de ziekenhuiskamer zijn de bomen nog net te zien door het raam.
Waar Stark twee klassieke vertelinstrumenten hanteert, die van de reis waarop van alles gebeurt en het bondgenootschap tussen grootvader en kleinzoon tegen de rest van de wereld,
kiest Kitty Crowther voor het aloude kleurpotlood om het brede gamma van emoties tot uitdrukking te brengen. De hoekigheid en norsheid van de oude man in zijn zwarte jas tegenover zijn verdriet en kwetsbaarheid in de pasteltinten van zijn pyjama. De tengere kleinzoon, bijna te gewoon met zijn goudgele haren, samen in de winkel met de pukkelige bakkersknecht met een hart van goud. En dus geeft Crowther hem een krans van gele streepjes, als een halo.
Verhaal, emoties, filosofische gedachten en de dagelijkse realiteit uitgedrukt in perspectief, kijkrichting en details, tot en met de schutbladen aan toe. Crowter zet de figuren in passende warme tinten op papier, de achtergronden worden in pastel neergezet en andere keren juist stevig in kobaltblauw met knalrode accenten. Het rode accent komt in meest uiteenlopende vormen terug in de tekeningen. Niet alleen de gloeiende esdoornbladeren maar ook in de omlijning van de wat ongemakkelijke maar vriendelijke naar zweet ruikende vrouw in de bus en de strakgeknoopte knalrode das van de vader. Formaat, ritme, papiersoort en vormgeving en typografie kloppen. Prachtig is de keuze om de laatste beelden steeds meer ruimte te geven en naast het ontroerende slotbeeld een lege pagina. Een even aangrijpend als geruststellend boek.

Vos en Haas - Een boef in het bos

Illustrator: Thé Tjong-Khing
Auteur: Sylvia Vanden Heede
Uitgever: Uitgeverij Lannoo

Alle delen van Vos en Haas in een serie voor beginnende lezers zijn van dezelfde hoge, constante kwaliteit: kleurrijk, geestig en toepasselijk, volmaakt van opmaak. Waarom dan het zoveelste deel bekronen? Om de brille van de serie te onderstrepen, maar ook vanwege de geweldige karakters zoals Ever, het zwijn. Hij ziet er anders uit en heeft daarom moeite zich geaccepteerd te voelen. Tekst en tekeningen gaan voorbeeldig samen, de figuurtjes zijn licht karikaturaal maar grappig. Het samenspel tussen tekst en tekeningen is perfect. En waar de tekst soms wat braaf dreigt te worden, tillen de tekeningen het geheel weer op door hun vertoon van plezier en vakmanschap. De jury is buitengewoon onder de indruk van een serie die beginnende lezers serieus neemt en een illustrator die met kennelijk plezier een heel eigen universum weet te creëren in een speelse en effectieve lay out. Thé Tjong-Khing neemt iedere scene serieus en weet van elke situatie een eigen verhaaltje te maken. Soms met vrijstaande figuren afgewisseld met halve en hele pagina illustraties. Ook de gedachtenwereld van de karakters weet hij op geestige wijze in de het verhaal op te nemen (pp. 32-33). Soms als een zweverig wolkje (p. 101) een andere keer met vurig gekartelde randen om de ernst van de situatie kracht bij te zetten (p. 106). Fantastisch is ook het getekende verslag op pagina 66 waarbij alle personages in een illustratieballon gevat zijn en de hele cast voorbijkomt; de plompe Rob met in zijn armen de verdrietige Meermin, Ping Ping, en ook op dit kleine formaat staan Ever en Neef er een tikje brutaal bij.

Cicade

Illustrator: Shaun Tan
Auteur: Shaun Tan
Vertaler: Bart Moeyaert
Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

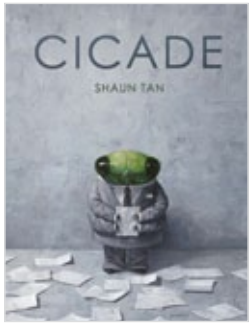

Met de schutbladen wordt meteen de toon gezet. De overwegend grijze wereld van Shaun Tan sleurt de lezer een nare, onaangename wereld in waar weinig levensvreugde is. De hoofdpersoon is een laaggeplaatste kantoormedewerker – bij Tan verbeeld in een keurig gekleed insect met vier armen en uitpuilende ogen – die zeventien jaar onder hoge druk en zonder enige waardering van zijn collega's, stompzinnig werk heeft verricht. Pas als hij de vernederingen niet langer kan verdragen en ermee kapt, brengt Tan een vleugje rood/oranje aan en kan de ware Cicade ontsnappen. Een duidelijker spiegel kan een kunstenaar ons niet voorhouden. Zo onmenselijk behandelen we degenen die we niet willen zien, personen die we niet de moeite van onze aandacht waard vinden.
Net als in eerder werk van Tan gaat het hier om een buitencategorie prentenboek. Niets erin verwijst naar kinderen of kindertijd, integendeel. De harde grotemensenwereld komt keihard binnen, maar heeft jeugdige lezers zeker iets te zeggen. Het openingsbeeld op de schutbladen zet de toon met een nietig figuurtje in een kleurloze *concrete jungle*. Tan modelleerde de hoofdpersoon Cicade eerst in 3D en gebruikte dit als basis voor zijn schilderijen. Dit procedé maakt het figuur heel levensecht en geloofwaardig. Tan creëert een situatie waarin Cicade geen kant op kan. Hij plaatst hem in een benauwde omgeving van blokken, trappen en hokken. De overige figuren zijn uitvergroot en afgesneden. Vaak zie je ze maar half of zonder hoofd, wat de buitensluiting en het onpersoonlijke nog eens versterkt.
Aan het eind van die zeventien jaar gaat Cicade naar het dak van een groot gebouw. Tijd voor tot ziens. Dat klinkt en ziet er ook uit als een naargeestige zelfgekozen dood, een dystopie die je jeugdige lezers niet graag voorhoudt. Maar met dat moment van uitvliegen, van je eigen weg kiezen, komt de kleur in het boek terug. Eerst subtiel verbeeld in een lichtblauwe lucht waar oranje insecten doorheen dwarrelen en eindigend in de veelkleurige jungle van de laatste schutbladen. Een knappe en subtiele verbeelding van eenzaamheid en je eigen weg durven gaan.
Voor de zoveelste keer heeft Tan laten zien dat zijn beelden je kennis kunnen laten maken met een heel nieuw universum en weinig tekst nodig hebben. Kri kri.

Jane, de vos en ik

Illustrator: Isabelle Arsenault
Auteur: Fanny Britt
Vertaler: Arend Jan van Oudheusden
Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Met uitzondering van het voorplat oogt *Jane, de vos en ik* als een graphic novel. De illustraties zijn afwisselend paginagroot maar ook met schetsmatig getekende sequenties en lyrische, zwierige en sfeervolle verbeeldingen. De tekeningen passen niet in een kader. Ze krijgen de ruimte en lopen vaak in elkaar over. Ze variëren en veranderen steeds van grootte.
Arsenault werkt met een rijk scala aan grijstinten om het problematische van de situatie aan te tonen – Hélène wordt gepest door haar klasgenoten. Aan de verschillende grijstinten en lichaamshoudingen kun je zien hoe de hoofdfiguur zich voelt. Pas als ze het boek Jane Eyre begint te lezen – een vlucht en overlevingsstrategie tegelijk – komt er een beetje kleur in de illustraties. Mooi hoe Hélène deze klassieker becommentarieert en naar haar eigen hand zet. Het kleurgebruik neemt toe, wordt intenser, als ze een lotgenoot treft met wie ze bevriend raakt. Dan blijkt Hélène toch ergens bij te horen.
Zoiets geldt ook voor het rode vosje dat haar pad kruist. In diens ogen ontmoet ze de medemenselijkheid die ze zocht.
De tekeningen zijn een ode aan het lezen en de verbeeldingskracht. Soepel springt Arsenault heen en weer in de tijd en setting. Ook als ze uitbundig wordt, neemt ze daar de rust en de tijd voor.
Ze geeft je de tijd om afstand te nemen en na te denken, ze gumt het beeld zelfs letterlijk uit en laat de restanten van de vorige lijnen staan, bijna als gedachtestreepjes. Zo weet ze een zwaar onderwerp lichtvoetig en met liefde over te brengen.

Vlag en Wimpel Penseeljury

Categorie Informatief

Beestachtige buren

Illustrator: Marieke Nelissen

Auteurs: Bouwien Jansen en Lotte Stegeman

Uitgever: Uitgeverij Luitingh-Sijthoff

Ook bij ons om de hoek zijn unieke en bijzondere dieren te vinden, zeggen Bouwien Jansen en Lotte Stegeman in *Beestachtige buren*. Bekende zoogdieren als de vos, het konijn en de zeehond, maar ook minder bekende als de eikelmuis, de witsnuitdolfijn en de franjestaart. De twee auteurs portretteren de 'wilde zoogdieren' in ons land aan de hand van hun woonomgeving, uiterlijk, gedrag, familieleven, uitwerpselen en pootafdrukken. Maar wat het boek echt bijzonder maakt, zijn de precieze en raak getroffen tekeningen van Marieke Nelissen. Die brengen de dieren door kleurgebruik en detaillering pas echt dichterbij. Meteen op de eerste spread holt een wild zwijn overtuigend en vol vaart de pagina af. De kleine zwijntjes kunnen haar maar amper volgen. Haar explosieve spurt wordt benadrukt door de arcering in de achtergrond. Nelissen heeft de dieren niet zozeer in hun natuurlijke habitat geportretteerd maar laat ze bewegen in onnadrukkelijke achtergrondpatronen. Kijk maar eens hoe mooi de patronen en kleuren van de wasbeerhond en de wasbeer samenvallen met hun omgeving. Een bijna holistische benadering.

Haar eigenzinnige weergaven van de natuur zorgen voor een samenhang waarin details een bijzondere betekenis krijgen. Dat kan het landschap zijn, het hol waarin het dier woont maar ook een overzicht van de drollen die zij achterlaten. In een tijd waarin iedereen foto's maakt zonder te kijken, is een boek dat uitdaagt tot kijken extra belangrijk.

In aarde-achtige tinten en met lichte toets geeft Nelissen de dieren vorm. Dezelfde tinten en textuur gebruikt ze in de achtergronden. Zo brengt ze op een verstilde en subtiele manier de dieren tot leven in hun natuurlijke habitat. Of het nu de mol onder de grond of de bever in het water is, alle dieren zijn er op hun plek.

Op de cover van dit uitzonderlijke grootformaatboek gooit de illustrator echter alle remmen los. De hypnotiserende ogen van de feloranje vos knallen van het papier af.

Vlag en Wimpel Penseeljury

Categorie Informatief

Het geheime boek van de ontdekkingsreiziger

Illustrator: mysterieus

Auteur: mysterieus

Vertaler: Jesse Goossens

Uitgever: Uitgeverij Lemniscaat

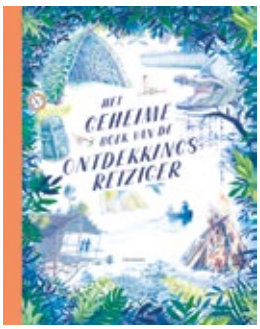

Alles aan deze fraaie collectie overlevingstechnieken, tekeningen en avonturenverslagen is mysterieus en spannend. De tekeningen op de eerste plaats, maar ook de begeleidende brief over de vondst van deze aantekeningen. Natuurlijk, elke weldenkende lezer snapt en ziet dat het boek zorgvuldig en doelbewust is samengesteld rondom categorieën als wildkamperen, overleven in de jungle en praktische zaken als vuur maken en knopen leggen. Maar net zo waar is dat het enorme aanbod aan tips en informatie nieuwsgierige en avontuurlijke lezers meeneemt naar gebieden waar een doorsnee 11-jarige niet gauw komt: besneeuwde bergtoppen en tropische landschappen. Terwijl de eerste zin – 'Slaap buiten zo vaak als je kunt' – natuurlijk een fantastische verleidingstruc is.

De uiterst gedetailleerde tekeningen, uitgevoerd in potlood, afwisselend kleurrijk en lichtblauw voor de praktische zaken, versterken het idee van een schetsboek of getekend dagboek. En dat werkt beter dan de vaak fotografische boeken in het informatieve genre.

Er zijn spreads met tips voor wat je allemaal nodig hebt als je in het wild wilt kamperen, hoe je zoiets aanpakt en hoe je je maag kunt vullen. Je kunt immers onmogelijk alles meenemen. Vaak kiest de tekenaar voor een verrassend perspectief zoals het betoverende schouwspel van het kampvuur bezien vanuit de tent. Alsof je het allemaal zelf meemaakt.

Het boek laat zich lezen, of beter: bekijken als een dagboek dat je van voor naar achteren doorneemt, maar werkt ook als je willekeurig een bladzijde openslaat en allerlei weetjes opsnuift. Zelfs het repareren van een fiets komt langs.

Al met al een prachtig voorbeeld van *armchair traveling*, vanuit je eigen huis en omgeving wegdromen naar verre oorden, zelfredzaam zijn, zelfstandig, ondernemend, avontuurlijk… Een heel ander leven beleven dan dat wat je gewend bent. Dit boek houdt de geest soepel.

Poëzie hardop. 35 columns met 95 gedichten van 65 dichters

Illustrator: Maartje Kuiper
Auteurs: Hans Hagen en Monique Hagen
Uitgever: Em. Querido's Uitgeverij

Columns over poëzie zo bundelen dat er een heel nieuw boek ontstaat over het leuke, bijzondere en waardevolle van poëzie, dat is een kunst op zich. Dankzij de minimalistische tekeningen en geraffineerde vormgeving van Maartje Kuiper is dat meer dan gelukt. Haar strooitekeningen ondersteunen het betoog van beide auteurs en de gedichten die ze aan de orde stellen, maar zijn vaak ook een verhaal op zichzelf, onnadrukkelijk maar krachtig. Neem de column over 'De Drie P's', over de troost van pen, papier en poëzie. Die begint met een centaurachtige figuur met op zijn rug een meisje dat zich overduidelijk veilig voelt met haar pop op haar paard. De sterk gestileerde tekeningen, de klare lijn, het sobere kleurgebruik verdiepen de tekst, dagen uit en verrassen.
Poëzie hardop is een pleidooi voor lezen, voor poëzie, voor verwonderen en verbeelden. De toon is prachtig, de kleurstelling van vooral blauwtonen met zwart en soms een toefje rood werkt, juist door de bescheidenheid ervan. De details zijn treffend, zorgvuldig én mooi.
Juist omdat beeld en tekst zo voorbeeldig complementair zijn – geen van de twee is betuttelend, belerend of dominant – openen ze de weg naar het lezen van gedichten, zowel voor kinderen als volwassenen. De details zijn vaak verrukkelijk. De talloze vogeltjes die door de bundel dwarrelen, boven het water uitstekende benen (p. 122), ogen die je vanuit een opengeslagen boek bekijken (p. 120) of de vos die zichzelf in het ijs weerspiegeld ziet (p. 107) demonstreren hoe ook sterk gestileerde figuurtjes emoties en situaties kunnen oproepen. Hoe langer je ernaar kijkt hoe spannender ze worden.
De uitvoering is interessant. Het werd geen deftig boek dat de lezer op afstand zet, maar een handzame pocket die je even ter hand neemt om inspiratie op te doen. Eerder een gebruiksboek dat je vriendje kan worden. Wel verbaasde het de jury dat een illustrator die zo'n sterke stempel op het boek drukt, niet op het omslag staat vermeld.

Stichting Collectieve
Propaganda van het
Nederlandse Boek

EN TOEN?
KINDER
BOEKEN
WEEK
30 SEPT T/M 11 OKT 2020

Postbus 10576
1001 EN Amsterdam

augustus, 2020